

POSTANOWIENIE

11 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 11 września 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.
przeciwko R. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.1
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej R. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.1
od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu
z 28 grudnia 2023 r., X Ga 558/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwanego, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 28 grudnia 2023 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z 14 kwietnia 2023 r., zasądzającego od pozwanego na rzecz powódki 66.688,03 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwot i w terminach wskazanych szczegółowo w sentencji.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, pozwany wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powiązał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z art. 458⁵ § 1 k.p.c. i sformułował pytanie, czy sam zawarty w pozwie wniosek ewentualny o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów wykazujących fakty konstytuujące roszczenie powoda, bez załączenia tych dokumentów do pozwu, z zastrzeżeniem, że dokumenty te zostaną przedłożone w przypadku kwestionowania przez pozwanego faktów z tych dokumentów wynikających, można uznać za sprostanie wynikającemu z art. 458⁵ § 1 k.p.c. obowiązku. Jako uzasadnienie przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wskazał potrzebę wykładni art. 458⁵ § 1 i 3 k.p.c. i przedstawił wątpliwości: (i) czy art. 458⁵ § 3 k.p.c. dotyczy wyłącznie stron występujących w sprawie bez profesjonalnych pełnomocników, a także (ii) czy wyjątek od zasady prekluzji z art. 458⁵ § 1 k.p.c., przewidziany w art. 458⁵ § 3 k.p.c., daje powodowi możliwość powołania twierdzeń i dowodów na wykazanie istotnych faktów konstytuujących roszczenie powoda na późniejszym etapie niż składanie pozwu, w odpowiedzi na zarządzenie zobowiązujące do powołania twierdzeń i dowodów pod rygorem ich późniejszego pominięcia. Twierdzenie o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący powiązał z twierdzeniem o oczywistym i niebudzącym wątpliwości naruszeniu art. 458⁵ § 1, 3 i 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że powiązanie tych samych okoliczności z twierdzeniem o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, a zarazem o występującej w tym zakresie przyczynie z art. 398⁹ § 1 lub 2 k.p.c. jest wewnętrznie sprzeczne. Jeżeli bowiem dany przepis budzi poważne wątpliwości, które są źródłem rozbieżności w orzecznictwie lub w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony w tym zakresie przez sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2016 r., I CSK 477/15, niepubl. i z dnia 19 kwietnia 2018 r., akt I CSK 707/17, niepubl.).

Powołana przez skarżącego wątpliwość dotycząca instytucji prekluzji dowodowej była przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, które zachowują również aktualność na gruncie art. 458⁵ § 1 k.p.c. Podstawą faktyczną pozwu powód uczynił twierdzenie o zawarciu i wykonaniu 9 umów przewozu,

w związku z czym wystawił załączone do pozwu faktury, obejmujące należne mu wynagrodzenie, których pomimo upływu terminu płatności pozwany nie zapłacił. W załączonych do pozwu fakturach VAT wskazano trasy, na których przewozy zostały dokonane, wysokość frachtu za ich wykonanie, kurs euro stanowiący podstawę do przeliczenia euro na złote i dzień, na który to nastąpiło, oraz numery zleceń, na podstawie których dane przewozy dokonano. Z kolei w punkcie 5 petitum pozwu jako wniosek ewentualny, na wypadek zakwestionowania przez pozwanego roszczenia pozwu, w tym faktu zlecenia umów przewozu, ich wykonania, wysokości frachtu i ustalonych terminów płatności, powód zgłosił wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z dokumentów w postaci zleceń transportowych o wskazanych w nim numerach wraz z dokumentami CMR dotyczących wykonania przewozów. Zastrzeżenie przez powoda zgłoszenia wniosku dowodowego na ewentualność podniesienia przez przeciwnika określonych zarzutów nie pozbawiło skuteczności powołania takiego wniosku przez powoda już w pozwie. W zaistniałych w sprawie okolicznościach nie utraciło w konsekwencji aktualności stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym spoczywający na powodzie obowiązek obejmował zgłoszenie wniosków dowodowych, a nie dołączenie dowodów objętych tymi wnioskami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 3 października 2008 r., I CSK 62/08, niepubl.). Przedstawione przez skarżącego wątpliwości nie przekonują w konsekwencji o wystąpieniu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy zagadnienia prawnego, a tym samym przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie zachodzi w sprawie również przyczyna z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Kwestia, czy art. 458⁵ § 3 k.p.c. dotyczy wyłącznie stron występujących w sprawie bez profesjonalnych pełnomocników, mogłaby uzyskać znaczenie dopiero przy założeniu, że zasadna okazałaby się podstawa kasacyjna obejmująca zarzut naruszenia art. 458⁵ § 1 k.p.c. wskutek zarzucanego przez skarżącego niepowołania przez powoda odpowiednich wniosków dowodowych już w pozwie czy to wskutek braku wniosku poprzez nadanie mu charakteru ewentualnego czy też niezłączenie do pozwu dokumentów objętych tym wnioskiem. Z zasadnością tego zarzutu powiązana jest również powołana przez skarżącego potrzeba wyjaśnienia, czy wyjątek od zasady prekluzji z art. 458⁵ § 1 k.p.c. przewidziany w

art. 458⁵ § 3 k.p.c. daje powodowi możliwość powołania twierdzeń i dowodów na wykazanie istotnych faktów konstytuujących roszczenie powoda na późniejszym etapie niż składanie pozwu. Również ona oparta jest na założeniu, że nie doszło do powołania przez powoda odpowiedniego wniosku już w pozwie wobec braku przedstawienia przy wniosku ewentualnym objętych nim dokumentów. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono natomiast, że związek między zagadnieniem prawnym lub potrzebą wykładni przepisów prawa, służącym wykazaniu przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), a rozstrzygnięciem sprawy, nie może mieć warunkowego charakteru, uzależnionego od trafności zarzutów kasacyjnych lub niektórych z nich (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 października 2024 r., I CSK 3350/23, niepubl.).

Skarżący nie wykazał również przyczyny z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Argumentacja wniosku nie przekonuje o oczywistej wadliwości wyrażonego w zaskarżonym wyroku stanowiska, że powołanie przez powoda w pozwie wniosku dowodowego ewentualnego, na wypadek kwestionowania przez pozwanego m.in. faktu zlecenia przewozów i ich wykonania przez powoda, oraz niezałączenie do pozwu objętych tym wnioskiem dokumentów jest równoznaczne z niepowołaniem tego wniosku dowodowego już w pozwie stosownie do 458⁵ § 1 k.p.c. W konsekwencji nie sposób również wiązać ewentualnej oczywistej wadliwości rozstrzygnięcia z zarzucanym przez skarżącego nieuprawnionym wyznaczeniem powodowi reprezentowanemu przez profesjonalnego pełnomocnika terminu do przedstawienia twierdzeń i dowodów w odpowiedzi na sprzeciw od wydanego w sprawie nakazu zapłaty a ponadto niepominięciem dowodów z dokumentów załączonych do pisma powoda złożonego w wykonaniu tego zobowiązania.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.L.)

[SOP]